

**UCHWAŁA NR XIII/72/2015
RADY GMINY DOBRE**

z dnia 6 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2013 – 2014 r. „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Dobre na lata 2011 – 2014”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515), art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014r. poz. 1446 oraz z 2015 r. poz. 397 i poz. 774), Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w latach 2013 – 2014 r. „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Dobre na lata 2011 – 2014”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobre.

§3.1.Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dobre.

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba

SPRAWOZDANIE

z realizacji w latach 2013 – 2014

„Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Dobre na lata 2011 – 2014”

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Dobre na lata 2011 – 2014” uchwalony został przez Radę Gminy Dobre uchwałą nr IV/19/2011 z dnia 31 stycznia 2011 r. i wszedł w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 57, poz. 385 z dnia 9 marca 2011 r. tj. w dniu 24.03.2011 r.

Z realizacji programu Wójt sporządza co dwa lata sprawozdanie i przedstawia je Radzie Gminy. Obowiązek sporządzenia sprawozdania wynika z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Pierwsze sprawozdanie za lata 2011-2012 zostało przyjęte Uchwałą Nr XXIX/180/2013 Rady Gminy Dobre z dnia 26 kwietnia 2013 r.

W związku z upływem kolejnego dwuletniego okresu obowiązywania „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Dobre na lata 2011 – 2014”, Wójt Gminy Dobre przedstawia Radzie Gminy Dobre sprawozdanie z jego realizacji w latach 2013-2014.

Wprowadzenie:

W latach 2013 – 2014 ilość zabytków nie uległa zmianie.

Na terenie Gminy Dobre w dalszym ciągu znajduje się 5 obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, które stanowią:

1. Kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Św. Bartłomieja w Bronisławiu,
2. Kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Św. Jadwigi i N.M.P. w Byczynie,
3. Kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Wniebowzięcia N.M.P. w Krzywosądz,
4. Dwór murowany – pałac Modlińskich w Krzywosądz – obecnie plebania,
5. Zajazd murowany – obecnie dom w Dębach w rej. Krzywosądz.

Ponadto na terenie gminy znajduje się 75 obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską, 14 obiektów nie istnieje, w tym: 12 obiektów z zespołu cukrowni w Dobrem, park w Szczebłotowie i wiatrak w Byczynie, a poza tym znajdują się 3 założenia dworsko-parkowe, jeden park podworski oraz jedno założenie ogrodowe związane z willą dyrektora cukrowni.

Zinwentaryzowane obiekty znajdujące się pod opieką konserwatorską to zespoły kościołów parafialnych i cmentarze, szkoła, domy urzędników i robotników, stare budynki gospodarcze, kapliczki, figury, groby i mogiły, zespoły dworsko-parkowe w tym: dwory, oraz stanowiska archeologiczne.

Założenia „Programu”:

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, program ma na celu:

- 1) włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań, wynikających z zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 2) uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami,

- 3) rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- 6) tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki.

Głównym celem strategicznym Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Dobre na lata 2011 – 2014 jest „**Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Dobre dla przyszłych pokoleń.**”

Dla realizacji wyznaczonego celu założono, że „niezbędne jest podjęcie przez władze samorządowe działań, które staną się priorytetami na najbliższy czteroletni okres obowiązywania programu.” Założono też, że utrzymanie zasobów zabytkowych we właściwym stanie, oraz dążenie do poprawy ich stanu, będzie wymagało długofalowych działań.

Program zakłada realizację celów przez wyznaczone priorytety:

Przyjęte priorytety :

1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego gminy.
2. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.
3. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu świadomości.

Realizacja programu w latach 2013 – 2014:

Ad. 1

- Zahamowanie procesu degradacji zabytków oraz doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania:

W okresie sprawozdawczym obejmującym lata 2013-2014 zostały przyznane dotacje i przeprowadzone prace konserwatorsko-restauratorskie dwóch obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków dokonane przez ich właścicieli. Prace zostały sfinansowane częściowo ze środków budżetu gminy, udzielonych w ramach dotacji w kwocie 40.000,- zł, zgodnie z przyjętą Uchwałą Nr XXI/125/08 Rady Gminy Dobre z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i uchwałą Nr XXXV/220/2013 z dnia 4 listopada 2013 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, sposobu jej rozliczania i kontroli,

w tym:

- 1) W roku 2013 Parafia Rzymsko-Katolicka p/w Św. Jadwigi Śląskiej w Byczynie wykonała prace konserwatorsko - restauratorskie i roboty budowlane przy ołtarzu głównym w Kościele Parafialnym p/w Św. Jadwigi Śląskiej w Byczynie, wpisanym do rejestru zabytków pod numerem: A/422 (330/A - całkowity koszt zadania zrealizowanego w 2014 r. wynosił 79.396,50,- zł. Całość prac zrealizowano w 2014 r. Z budżetu gminy została udzielona dotacja w kwocie 20.000,-zł.
- 2) W roku 2014 została przyznana dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane na elewacji Kościoła pw. Wniebowzięcia N.M.P w Krzywosądzcy”, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem: A/467 – całkowity koszt planowanego do realizacji w 2015 r. zadania wynosił 204.961,78,- zł. Z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Parafia pozyskała wsparcie w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” w kwocie 168.721,00 zł.

Dotacje zostały rozliczone w terminach określonych w umowach.

Ponadto, w minionym okresie zostały wykonane prace na obiekcie objętym ochroną konserwatorską, znajdującym się pod opieką Gminy:

- 1) W roku 2013 Gmina wykonała I część prac remontowych na Zbiorowej Mogile Ofiar Hitleryzmu na Cmentarzu Parafialnym w Bronisławiu, które zostały sfinansowane z dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego w kwocie 1.000,00 zł. Wykonano i zamontowano płytę granitową – Tablicę następującej treści „Zbiorowa Mogiła Ofiar Hitleryzmu 1939 r., Gajos Bolesław, Jasiński, Nieznana Ofiara, Cześć Ich Pamięci”
- 2) W roku 2014 Gmina wykonała II część prac remontowych na Zbiorowej Mogile Ofiar Hitleryzmu na Cmentarzu Parafialnym w Bronisławiu, które również zostały sfinansowane z dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego w kwocie 1.000,-zł. Wykonano i zamontowano nagrobek z płyty granitowej „IMPALA”. Grób został wcześniej odrestaurowany i wymagał zabezpieczenia, a ponadto zostały podniesione walory estetyczne i kulturowe tego Miejsca Pamięci Narodowej.
- 3) W roku 2014 wykonano również ogrodzenie z pali drewnianych o przekroju półwalca i zamontowano ławki przy Mogile Powstańców Styczniowych w Dobrem w ramach projektu pn: „Zagospodarowanie terenu przy Mogile Powstańców Styczniowych w Dobrem” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Kwota dofinansowania ok. 50.000,00 zł

Zgodnie z cytowaną wyżej uchwałą od 2009 roku istnieje możliwość ubiegania się o dotacje z budżetu gminy na prace przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Jednakże w myśl obowiązujących przepisów nie ma możliwości dofinansowania prac konserwatorsko - restauratorskich na obiektach zabytkowych nie wpisanych do rejestru zabytków.

Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne:

- wzmożono dbałość o utrzymanie porządku i zagospodarowania w obejściach obiektów objętych ochroną konserwatorską będących własnością i pod opieką gminy, oraz obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru przez ich właścicieli.
- Systematycznie porządkowano Miejsca Pamięci narodowej, mogiły i groby wojenne, znajdujących się na terenie gminy Dobro.

Opieka nad gminnymi zabytkami wspomagana była przez Publiczne Przedszkole w Dobrem, Publiczne Szkoły Podstawowe w Krzywosądzcy i Buczynie oraz przez Zespół Szkół w Dobrem.

W okresie sprawozdawczym nie przyjęto żadnego zawiadomienia o odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem lub zabytkiem archeologicznym, a w związku z powyższym nie przekazano takich informacji Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Ad. 2.

- Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.

W okresie sprawozdawczym zapisy dotyczące spełnienia warunków konserwatorskich w myśl ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn.zm.) były każdorazowo wprowadzane do decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego.

- Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.

1)Zaktualizowano Gminną ewidencję zabytków w komputerowej bazie. Do ewidencji wprowadzone są wszystkie obiekty zabytkowe wpisane do rejestru i objęte opieką konserwatorską, zweryfikowane pod kątem stanu zachowania, własności oraz lokalizacji ich na poszczególnych nieruchomościach, zgodnie z numeracją działek w ewidencji gruntów. Wykonano większą część zdjęć istniejących obiektów.

W kartach imiennych uzupełniono część fotografii obiektów, kolejne karty planujemy uzupełniać sukcesywnie w poszczególnych latach.

2)Prowadzona jest stała aktualizacja stanu zasobów Gminnej ewidencji zabytków.

3)Istnieje możliwość udzielenia pomocy innym podmiotom w przypadku sporządzania wniosków do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie do rejestru zabytków cennych obiektów zabytkowych.

Ad. 3

- Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy.

1) udostępniono informacje o najważniejszych obiektach zabytkowych na stronie internetowej gminy www.ugdobre.pl w zakładce zabytki.

2) Wykonano Foldery, w których zawarto informacje dotyczące obiektów zabytkowych na terenie gminy Dobre,

3) Wydano w 2014 r. album pn. "Zabytki i początki historyczne Kujaw i pogranicza Wielkopolski" w ramach projektu współpracy czterech Lokalnych Grup działania: Czarnoziem na Soli, Dorzecze Zgłowiączki, „Razem dla Powiatu Radziejowskiego” oraz Fundacji Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego” w celu popularyzacji dziedzictwa kulturowego obszaru Kujaw i pogranicza Wielkopolski, w którym zawarto informacje dotyczące lokalnych zabytków:

a. Krzywosądz. Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z l. 1861-1863,

b. Borowo. Pomnik powstańców styczniowych,

c. Bronisław. Kościół pw. Św. Bartłomieja z l. 1870-1876,

d. Byczyna. Kościół pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Byczynie z l. 1880-1882,

e. Byczyna. Pomnik Bartosza Głowackiego 1964,

f. Zabudowania cukrowni 1907-1908,

g. Wiatrak koźlak 1914,

h. Krzywosądz. Plebania dwór z l. 1850-1860,

i. Grób Heleny z Góreckich Modlińskiej (zm. 5VII 1884 wnuczki A. Mickiewicza),

j. Epitafium Alfonsa Mauersbergera poległego w bitwie pod Krzywosądzem 19 II 1863.

4) Udostępniono na smartfony mobilną aplikację „Poznajcie Kujawy”, zawierającą informacje turystyczne np. miejsca zabytkowe i lokalne zabytki warte odwiedzenia.

5) Wydano w 2012 r. „Legendy Kujawskie” wraz z kolorowanymi dla dzieci, celem popularyzacji dziedzictwa kulturowego obszaru Kujaw.

6) Opublikowano mapę obszaru Kujaw i pogranicza Wielkopolski z lokalizacją wszystkich kościołów.

7) W latach 2013 i 2014 wydano kalendarze historyczne opisujące m.in. lokalne zabytki i ich historię.

8) W 2014 r. wydano album „Kujawsko-Pomorskie zrównoważony rozwój – Polska Europejska 10 lat” informujący o zabytkach na terenie gminy Dobre oraz udostępniono tożsamą prezentację na stronie www.polskamultimedialna.pl

- Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.

1)Tematyka ochrony dziedzictwa kulturowego jest włączona do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjum.

2) Prowadzi się specjalistyczne rozpoznanie obiektów i zespołów zabytkowych związane z przygotowaniem planowanych inwestycji, powołując każdorazowo nadzór konserwatorski.

3) Prowadzono monitoring i weryfikację danych obiektów zabytkowych uwzględnionych w komputerowej bazie gminnej ewidencji zabytków.

- Promocja dziedzictwa kulturowego:

1) Obiekty zabytkowe były prezentowane w folderach gminnych, gazecie powiatowej oraz miesięczniku Wieś Kujawsko - Pomorska wydawanym przez Kujawsko - Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie.

2) Podejmowane są działania zwiększające atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, czego przykładem jest działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Dobrem mieszczącego się w obiekcie zabytkowym, który organizując różne spotkania, występy, pokazy itp... przyczynia się do stałej ekspozycji tego obiektu.

Władze samorządowe nie posiadają większego wpływu na poprawę stanu obiektów zabytkowych stanowiących własność osób prywatnych. Niektóre obiekty, szczególnie domy zostały częściowo odrestaurowane, zaś stan większości obiektów nie uległ zmianie, lub nieznacznie pogorszył się.

Podsumowanie:

Podsumowując przedmiotowe sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Dobre” należy stwierdzić, że przez kolejne dwa lata stan zachowania wielu zabytków uległ znacznej poprawie. Zlikwidowanych zostało wiele przyczyn i skutków zniszczeń, jednak nie wszystkie założone priorytety zrealizowano w zaplanowanym kształcie, co potwierdza, że opieka nad zabytkami jest procesem ciągłym i długofalowym.

Pełna ocena stanu zrealizowanych zadań przy zabytkach i ich zakresów nie jest możliwa. Zakres kompetencji określony prawem uniemożliwia taką ocenę, zwłaszcza w przypadku obiektów pozostających w rękach prywatnych.

Pomoc udzielona przez władze samorządowe w finansowaniu poszczególnych zadań mających na celu poprawę stanu obiektów zabytkowych, następowała w ramach możliwości i zaplanowanych środków, na podstawie złożonych wniosków.

Wypracowane zostały pewne formy współdziałania z innymi podmiotami przy ochronie zabytków.

W roku 2014 zostało podpisane porozumienie z Wojewodą Kujawsko - Pomorskim w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. W tym samym roku została również przeprowadzona kontrola przez Wydział Polityki Społecznej Kujawsko - Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w zakresie realizacji powierzonego gminie obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych.

Kontrola oceniła pozytywnie działalność Gminy Dobre w wymienionych zakresach.

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba